

Výsledky faunistického průzkumu čeledi tesaříkovitých (Coleoptera, Cerambycidae) v okolí města Blatné

Results of the faunistic research on longhorn beetles (Coleoptera, Cerambycidae) in the vicinity of the town Blatná

Jan HRBEK

Korunní 53, Praha 2, 120 00
e-mail: Hrbek.Jan@centrum.cz

Abstract: In this article there are presented the results of the faunistic research on beetles of the family *Cerambycidae* found in the vicinity of the town Blatná in the course of the years 1992 – 2004. There were recorded up to 51 species. The results were compared with the published statistics. In addition to, there are depicted also a few remarks on the bionomy of several species that were detected and collected in this area.

Key words: Czech Republic, Southern Bohemia, Blatná, longhorn beetle, Cerambycidae, bionomy, host plants

Abstrakt: Výsledky faunistického výzkumu čeledi tesaříkovitých (*Cerambycidae*) na Blatensku z let 1992 – 2004 jsou zde prezentovány. Bylo zde zjištěno 51 druhů. Tento počet je srovnán s výsledky již publikovaných prací. U některých sledovaných druhů jsou prezentovány poznámky k jejich bionomii.

Klíčová slova: Česká republika, Jižní Čechy, Blatná, tesaříkovití, Cerambycidae, bionomie, živné rostliny

Úvod

Blatensko patří z entomologického hlediska mezi méně známé a entomology zřídka navštěvované části České republiky. Z posledních několika let existuje několik prací o entomofauně této oblasti, např. o broucích (FELBÁB et al. 1988) či samotářských včelách (BOGUSCH 2003).

Jelikož tesaříkovití jsou velice atraktivní čeledí brouků, je území jižních Čech po stránce jejich výskytu poměrně dobře zmapované. Co se týká Blatenska, byl již vydán seznam tesaříkovitých této oblasti (SIMANDL 1987), zahrnující autorovo sledování z let 1975 – 1981. Dále byla Blatná také citována jako místo nálezu vzácného druhu *Saperda perforata* (Pallas, 1773) (SIMANDL 2000).

Od té doby však došlo k nálezům dalších významných druhů této čeledi v okolí Blatné. Autor zde shrnuje výsledky vlastního průzkumu oblasti z let 1992-2004 a porovnává je s výsledky předcházejících prací (SIMANDL 1987; SLÁMA 1998; SIMANDL 2000).

Charakteristika sledovaného území

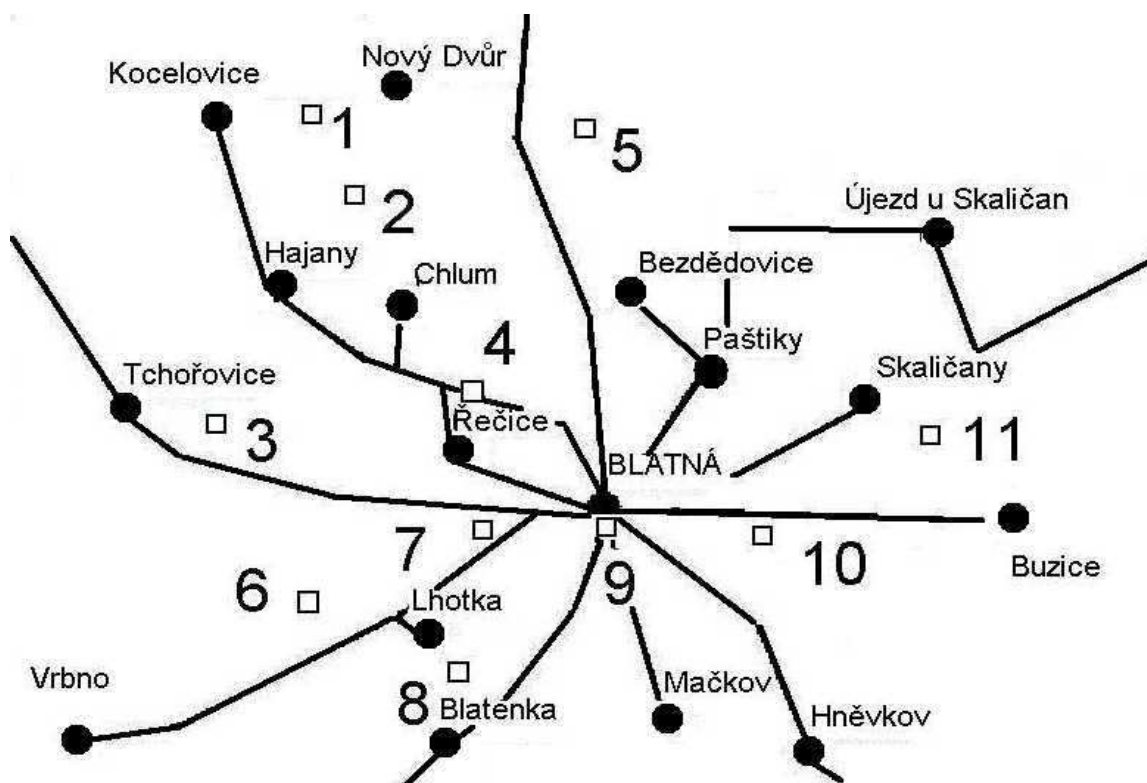
Město Blatná (439 m. n. m.) se nachází v severozápadním cípu jižních Čech, v severní části okresu Strakonice (územní uspořádání z r. 1965). Město leží v údolí řeky Lomnice a Závišínského potoka. Údolí řeky Lomnice a Blatenská kotlina jsou obklopeny ze všech světových stran Blatenskou pahorkatinou dosahující výšky 520 – 550 m n. m. (DEMEK 1965). Oblast náleží do faunistického čtverce 6549 středoevropské mapovací sítě (Pruner & Míka 1996).

Průměrný roční srážkový úhrn této oblasti je 550 - 600mm, průměrná roční teplota činí 6-8°C (SKALICKÝ 1988).

Těmto nadmořským výškám a množství srážek odpovídalo původní zalesnění. Na Blatensku se jednalo o acidofilní doubravy, ve vyšších polohách bučiny či bukojedlové lesy (CHÁN & ŽÍLA 1988).

V současné době je krajina změněna na pole, louky a smrkové a borové monokultury. Jen místy ve vyšších polohách jsou zachovány zbytky bukových lesů. Mokřady a toky v údolí byly zregulovány v soustavy mnoha rybníků. Neopomenutelným prvkem jsou staleté duby na hrázích rybníků a aleje starých lip podél silnic. Lužní porost jako takový zde již také pro nepřítomnost pravidelných jarních záplav chybí. Dřeviny rodu *Salix*, *Populus* a *Alnus* se však vyskytují v sekundárních porostech kolem vodních toků a rybníků. Samostatnou jednotkou je blatenský zámecký park anglického typu. I přes značnou redukci v posledních letech se zde nachází pozoruhodný komplex několikasetletých dubů a lip, které se staly refugiem pro mnoho význačných druhů brouků. Z těch vzácnějších lze jmenovat páchníka hnědého (*Osmoderma eremita* Scop.) a kovaříka druhu *Ludius ferrugineus* (L.).

Mapka okolí Blatné

Seznam vyznačených lokalit

1. Kocelovická alej	7. „Stocký vršek“ a lipová alej
2. Les severně od Hajan	8. Les „Jedlovec“ u Lhotky
3. Hráz Dolejšího rybníka	9. Zámecký park
4. Les „Škalí“	10. Rybník Přední Řitovíz
5. Údolí Závišínského potoka	11. Remízky východně od Blatné („Katrpelk“)
6. Les „V roudných“	

Metodika

Pozorování a sběry studijního materiálu autor prováděl v bezprostředním okolí Blatné, zhruba v okruhu 5-10 km. Ke sběru imag byly použity tradiční způsoby sběru: vyhledávání zrakem, smýkání a sklepávání.

Denní druhy byly sbírány od dopoledních do podvečerních hodin na ležícím dříví, nemocných stromech, v dutinách a štěrbinách stromů, na pařezech, na zemi ležících větvích, na zbytcích po těžbě a na květech. Z kvetoucích rostlin to byla celá škála bylin, keřů i stromů (čeleď *Apiaceae*, *Leucanthemum* sp., *Achillea* sp., *Knautia arvensis*, *Rosa* sp., *Crataegus* sp., *Sorbus* sp., *Pinus sylvestris* aj.). Metodou sklepávání byly získávány druhy vyskytující se na větvích stromů a kvetoucích keřích, smýkáním druhy bylinné.

Dále bylo velké množství druhů získáno metodou odchovu dospělců z larev nalezených v přírodě. Larvy byly sbírány v období od začátku ledna do poloviny dubna a byly odchovávány ve skleněných epruvetách a papírových trubičkách, zacpaných z obou stran zátkami z poddajného savého papíru. Metodou domácího odchovu bylo možné ve větším množství získat ty druhy, jejichž nálezy ve volné přírodě je velmi vzácný.

Determinace materiálu byla prováděna autorem podle určovacího klíče (HEYROVSKÝ 1955), materiál je, pokud není uvedeno jinak, uložen ve sbírkách autora. Bylo použito názvosloví platné pro rok 1998 (SLÁMA 1998). U některých významných druhů je blíže rozvedena autorem zjištěná bionomie a jsou též zmíněny autorem zjištěné živné rostliny.

Výsledky

Přehled zjištěných druhů

Prionus coriarius (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, zámecký park, 26.7.1994, 2.8.1994, 1.8.1995, 3.8.1996

Lokality na Blatensku: Jedinou známou lokalitou je zámecký park v Blatné.

Bionomie: Na této lokalitě se vyvíjí v podzemních částech starých, stoletých vykotlaných dubů. Zde ho lze zastihnout koncem července a začátkem srpna. Imaga sedí po setmění na kmenech, odhalených kořenech a pahýlech dubů.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Saphanus piceus (Laicharting, 1784)

Nálezy: Lhotka, ex larvae 1996,1997,2003; Kocelovice, ex larvae 2004

Lokality na Blatensku: Jedna lokalita se nachází u Lhotky na severozápadním okraji lesíku zvaného „Jedlovec“ a luční remízky na sever odtud. Druhá zjištěná lokalita je na jih od obce Kocelovice, při polní cestě směrem na Hajany.

Bionomie: Několik jedinců se mi podařilo vychovat z podzemní části odumřelého dubového stromku. Hojně se rovněž vyskytuje v lískových, asi 5 – 10 cm silných pařezcích po odřezaných prutech.

Živná rostlina: *Quercus petraea*, *Corylus avellana*

Tetropium castaneum (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Hajany, 5.6.1993, 6.7.1999, 19.5.2001, 26.5.2001, 27.5.2001

Lokality na Blatensku: Jedno imago nalezeno u Hajan v lapači na kůrovce, pak též na palivovém smrkovém dříví ve vsi. Ve větším množství byl chytán na čerstvé smrkové pasece v lese na sever odtud, směrem na Kocelovice.

Bionomie: Imaga seděla na kůře pařezů a byla ukrytá pod klínovitými odřezky. Jedná se zřejmě o soumravný druh, ale byl pozorován i v letu během slunného dne.

Tetropium fuscum (Fabricius, 1787)

Nálezy: Blatná, ex larvae 1995; Hajany, ex larvae 2001

Lokality na Blatensku: Jedna lokalita je v remízku v lukách asi 300 m na jih od Blatné směrem na Blatenku. Druhá lokalita je lesík u rybníka, cca 100m na severozápad od Hajan, směrem na Kocelovice

Bionomie: Odchován z larev nalezených pod kůrou a ve dřevě poraženého suchého smrku a smrkových pařezů. Ve kmeni a ve vyšších částech pařezu tvořil kukelní komůrku ve dřevě, avšak v nižších partiích a pod zemí se kuklí pod silnou borkou.

Živná rostlina: *Picea abies*

Tetropium gabrieli Weise, 1905

Nálezy: Blatná, 5ex., 27.5.2001

Lokality na Blatensku: Nalezen byl jen jednou, zaznamenán výskyt na dubovo – borové pasece v lese mezi Blatnou a Hajany („Škalí“), na jediném modřínovém pařezu v počtu asi pěti jedinců.

Bionomie: Přestože je popisován jako noční druh, imaga po pařezu čile pobíhala ve dne.

Arhopalus rusticus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 25.7.1994

Lokality na Blatensku: Les na jihozápad od Blatné („V Roudných“).

Bionomie: Imaga sbírána v podvečer na borových kládách u cesty.

Asemum striatum (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Hajany, 1.5.1998, 27.5.2001

Lokality na Blatensku: Les severně od Hajan, směrem na Kocelovice.

Bionomie: Nález jednoho imaga na borovici na místě odřeném od stahovaného dříví. V roce 2001 nalezen ve větším množství na smrkové pasece. Imaga se ukrývala pod odřezky a v puklinách borky pařezů.

Spondylis buprestoides (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Hajany, 10.7.1992, 5.7.1993; Blatná, 9.7.1993, 1.5.1995

Lokality na Blatensku: Široce rozšířený, hojný ve všech borových lesích. V podvečer poletuje a usedá na borové pařezy a klády.

Obrium brunneum (Fabricius, 1792)

Nálezy: Blatná, 15.6.1996, Hajany, 26.5.2001

Lokality na Blatensku: Poměrně hojný druh smrkových monokultur.

Je možno ho sklepat z kvetoucích keřů (*Crataegus* sp., *Sorbus* sp.) a spodních odumírajících a suchých větví živné rostliny na okrajích lesů všude v okolí Blatné. Také ho lze zastihnout na květech rostlin čeledi *Apiaceae*.

Molorchus minor (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná 1.5.1993; Hajany 8.5.1994, 9.5.1998, 26.5.2001

Lokality na Blatensku: Všude ve smrkových monokulturách dosti hojný.

Bionomie: Imaga nalezena začátkem května v kukelních komůrkách, taktéž pozorováno rojení několika desítek kusů na palivovém dříví *Picea abies* v Hajanech. Ve velkém množství ho lze sklepat z okrajových smrkových větví a z kvetoucích keřů (*Crataegus* sp.).

Živná rostlina: *Picea abies*

Hylotrupes bajulus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 13.7.1993; Hajany, 4.7.1999

Lokality na Blatensku: Dva nálezy v Blatné a Hajanech, vždy na palivovém dříví.

Callidium violaceum (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 10.5.1993, 18.5.1993; Hajany, 3.7.1996

Lokality na Blatensku: Celkem nehojný, nalezen třikrát v Blatné a Hajanech, vždy na smrkovém palivovém dříví.

Pyrrhidium sanguineum (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, ex larvae 1994, 1996

Lokality na Blatensku: Lokálně hojný druh, který se však nevyskytuje všude. Není to druh, který lze nalézt každoročně, ale na vhodných lokalitách a za vhodných podmínek hojný.

Výskyt potvrzen v lese směrem na Vrbo („V roudných“) a na Hajany („Škalí“).

Bionomie: Brzy na jaře nalezeno pod kůrou kmínků a silnějších větví velké množství kukel a imag.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Phymatodes testaceus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 27.6.1993, 8.6.1996; Blatná, ex larvae 1995,1996; Hajany, ex larvae 1999,2002

Lokality na Blatensku: Dubový lesík za lomem u Řečice a odchov z palivového dubového dříví v Hajanech.

Bionomie: Někdy lze nalézt jednotlivé kusy na složeném dubovém dříví, větší množství jsem vychoval z larev nalezených ve stojících suchých, asi 20 cm silných doubcích a palivového dubového dříví.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Anaglyptus mysticus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Lhotka, březen 1997; Kocelovice 1ex. ex larvae; Blatná 1 ex., ex larvae 2003

Lokality na Blatensku: Jeden nález již vyvinutého imaga pod kůrou suchého doučku u obce Lhotka, jedno imago odchováno ze suché lískové větve z remízku „Katrpelk“ severovýchodně od Blatné, další z lískového pařízku od Kocelovic.

Živná rostlina: *Quercus petraea*, *Corylus avellana*

Plagionotus arcuatus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 11.6.1993, 3.6.1994, 28.5.1995, 20.6.1995, ex larvae 1996

Lokality na Blatensku: Jednou zaznamenáno hromadné rojení tohoto druhu na dubových kládách v lese na západ od Blatné směrem na Hajany („Škalí“) a následující rok odsud odchováno několik imag z větví z těchto dubů. V roce 1995 zaznamenán výskyt na podobné lokalitě asi 300 m severovýchodně od této. Od té doby nebyl pozorován.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Plagionotus detritus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 11.6.1993, 30.6.1993, 20.6.1995

Lokality na Blatensku: Vzácný druh dubových lesů. Tento druh byl pozorován na stejných lokalitách jako druh předcházející, ale vyskytoval se zde v menším množství a později, až do poloviny července. Jedno imago pozorováno na poraženém dubu v zámeckém parku.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Xylotrechus antilope (Schönherr, 1817)

Nálezy: Blatná, 11.6.1993, 20.6.1995

Lokality na Blatensku: Poměrně vzácný, na vhodných lokalitách hojnější. Nálezy byly téměř vždy spojeny s výskytem předchozích dvou druhů. Imaga byla chytána na hromadách větví živné rostliny na dubových pasekách.

Xylotrechus arvicola (Olivier, 1795)

Nálezy: Blatná, ex larvae 2003

Lokality na Blatensku: Velmi vzácný druh. Odchováno jedno imago z lískového kmínku z poměrně teplé lokality – remízku cca 300m severovýchodně od Blatné („Katrpelk“). Jedná se o velmi překvapivý výskyt tohoto teplomilného druhu pro tuto oblast.

Živná rostlina: *Corylus avellana*

Chlorophorus herbsti (Brahm, 1790)

Nálezy: Blatná, 8.7.1997; Blatná, ex larvae 2003; Kocelovice, ex larvae 2003.

Lokality na Blatensku: Zjištěn na více lokalitách. První oblast výskytu se nachází východně a severovýchodně od Blatné. Jsou to kamenité, suché remízky s porosty doubků (*Quercus petraea*), trnek (*Prunus spinosa*), ale zejména s několika keři lísky (*Corylus avellana*). Další lokality jsou lipové aleje. Jedna z nich lemuje silnici, která vede z Blatné směrem na Vrbno, druhá lokalita je lipová alej u Kocelovic, směrem k Novému Dvoru. Druh lze na Blatensku považovat za hojný.

Bionomie: V suchých silnějších větvích lísek se tento tesařík vyvíjí v poměrně velkém počtu, jak lze usoudit dle četných výletových otvorů. Na lipách a lipových větvích je možné odchytit jednotlivá imaga, nejčastěji na tzv. „oknech“ či „zrcadlech“, tj. odhalených plochách po odřezaných větvích.

Živná rostlina: *Tilia* sp., *Corylus avellana*

Clytus arietis (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 26.5.1994, 3.6.1994, 1.7.1994; Mračov, VII.1996

Lokality na Blatensku: Na příhodných místech je celkem hojný, na dříví i na květech (např. čeleď *Apiaceae*). Hlavně v dubových hájích, na pasekách na hromadách odřezaných dubových větví.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Necydalis major Linnaeus, 1758

Nálezy: Blatná, ex larvae 2001, D. Šanc lgt., det. et coll.; Blatná, ex larvae 2002; Řečice, ex larvae 2004

Lokality na Blatensku: Na Blatensku poměrně hojný druh, který ale uniká pozornosti. Oblast výskytu je poměrně rozsáhlá, vyskytuje se v širokém okolí Blatné. Vyhovují mu zejména vrbové porosty podél struh a vodotečí v lučnatých částech krajiny na jih a na západ od města. Zdejší rostlinné společenství je zastoupeno vlhkými loukami, odvodňovacími strouhami a vyvýšenými suššími remízky. Podél vodních toků a struh jsou pásy olší (*Alnus* sp.), střemch (*Prunus padus*) a vrb (*Salix* sp.). Odtud byl odchován v poměrně hojném počtu.

Bionomie: Tento druh se vyvíjí ve zlomených či jiným způsobem odumřelých kmenech a větvích vrb. Zejména mu vyhovují odumřelé části živých kmenů, zřejmě pro vhodnou vlhkost živného materiálu. Larva před zakuklením vytvoří výletovou chodbu, končící pod kůrou.

Chodba je charakteristická svou velikostí a tím, že zpočátku není vyplněná třískami ani jiným materiálem. Těsně před kukelní komůrkou je chodba ucpaná zátkou z jemných třísek.

Živná rostlina: *Salix* sp.

Rhagium inquisitor (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Řečice, 3.4.1993, 2.5.1993; Blatná, 1.4.1994, 28.1.1995, 4.2.1995; Hajany, 8.5.1998

Lokality na Blatensku: Všude na pasekách zjara hojný druh, velké množství imag lze nalézt koncem zimy pod kůrou pařezů a odumřelých stromů. Pozorováno rojení na čerstvé smrkové pasece. Lze jej též vychovat z larev sebraných koncem léta.

Živná rostlina: *Picea abies*, *Pinus sylvestris*

Rhagium bifasciatum Fabricius 1775

Nálezy: 1 ex. lgt. det et in coll. D. Šanc

Lokality na Blatensku: Jen jeden exemplář spolehlivě zde chycený v borovém lese mezi Blatnou a Vrbnem.

Rhamnusium bicolor (Schrank 1782)

Nálezy: Kocelovice, 20.6.2003, 29.6.2004

Lokality na Blatensku: Známa jediná lokalita, jediný dutý strom – jírovec (*Aesculus hippocastanum*), ve východní části kocelovické lipové aleje, u Nového dvora. Napaden je pouze jeden strom, v okolí se nenacházejí jiné příhodné stromy. Velmi ohrožená lokalita. Před lety byl prý tímto tesaříkem napaden i jeden strom u Lapače (východně od Blatné), ale byl již pokácen.

Živná rostlina: *Aesculus hippocastanum*

Carilia virginea (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Paštiky, 5.6.1996; Bezdědovice, 29.6.2004

Lokality na Blatensku: Lokální druh jehličnatých lesů na sever od Blatné. V údolí Závišínského potoka je poměrně hojný na květech okoličnatých rostlin, jedno imago bylo též nalezeno u „Ženatého dubu“ u Újezdu u Skaličan. Nalezená imaga patří k formě *thalassina* (Schrank, 1781).

Cortodera femorata (Fabricius, 1787)

Nálezy: Hajany, 26.5.2001

Lokality na Blatensku: Jedno imago sklepáno z větve *Picea abies* na kraji paseky ve smrkovém lese severně od Hajan. Sbíráno též v okolí Skaličan.

Grammoptera ruficornis (Fabricius, 1781)

Nálezy: Blatná, 25.5.1995; Hajany, 24.6.1995

Lokality na Blatensku: Imaga zjara sbírána na květech rostlin *Crataegus* sp., *Sorbus* sp., *Sambucus* sp. a čeledi *Apiaceae*. Nehojný všude v remízcích a na okrajích lesů na teplejších lokalitách.

Grammoptera abdominalis (Stephens, 1831)

Nálezy: Řečice, ex larvae 1995, 2003

Lokality na Blatensku: Několikrát odchován z větví živné rostliny v doubravě za kamenolomem západně od Blatné.

Bionomie: Na této lokalitě je možno nalézt více larev v odumřelých spadáných větvích napadených houbou, tvořící bělavý povlak.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Alosterna tabacicolor (De Geer, 1775)

Nálezy: Řečice, 22.5.1993; Bezdědovice, 29.6.2004

Lokality na Blatensku: Všude v dubových lesích, podél potoků (Závišínský potok) a v hájcích na květech hojný druh.

Pseudovadonia livida (Fabricius, 1776)

Nálezy: Blatná, 2.7.1992; Řečice, 28.5.1993; Blatná, 24.6.1996

Lokality na Blatensku: Všude na květinách (čeleď *Apiaceae*, *Leucanthemum* sp.) hojný druh.

Pachytodes cerambyciformis (Schrank, 1781)

Nálezy: Hajany, 18.6.1993; Blatná, 19.6.1995, 20.6.1995; Bezdědovice, 29.6.2004

Lokality na Blatensku: Poměrně hojný druh všude na květinách podél lesních cest, na lesních loukách. V největším množství zaznamenán v lesíku na jih od zámeckého parku a v údolí Závišínského potoka na květech rostlin čeledi *Apiaceae*.

Stictoleptura rubra (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Hajany, 4.7.1992, 5.7.1993; Blatná, 22.7.1994

Lokality na Blatensku: Všude hojný, imaga v první polovině července na květech rostlin (čeleď *Apiaceae*, *Carduus* sp., *Cirsium* sp., *Epilobium* sp., *Knautia arvensis*) na pasekách, lesních cestách. Samice též na dříví.

Paracorymbia maculicornis (De Geer, 1775)

Nálezy: Blatná, 28.7.1994, 19.6.1995; Bezdědovice, 29.6.2004

Lokality na Blatensku: Jedno imago nalezeno na květu bodláku (*Carduus* sp.) u cesty v lese na jih od Blatné („V roudných“). Ve větším množství sbírán na květech rostlin čeledi *Apiaceae* v lesíku na jih od zámeckého parku a v údolí Závašínského potoka.

Leptura quadrifasciata Linnaeus, 1758

Nálezy: Tchořovice, 2.7.1992, 29.6.1993, 14.7.1996, výskyt ověřen v roce 2002

Lokality na Blatensku: Zjištěna jen jedna lokalita, a tou je hráz Dolejšího rybníku u Tchořovic. Opakovaně nalézán hlavně na jejím severním konci, u mlýna, kde lze koncem června a v první polovině července nalézt jednotlivá imaga na květech rostlin čeledi *Apiaceae*, rodu *Achillea* a na zde rostoucím bolševníku (*Heracleum* sp.).

Stenurella melanura (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Hajany, 24.6.1996, 26.6.1996; Chlum, 20.8.2004

Lokality na Blatensku: V okolí Blatné všude na okrajích lesů, na pasekách a u cest velmi hojný, hlavně na květech (*Knautia arvensis*, *Rosa* sp., *Leucanthemum* sp. aj.).

Stenurella bifasciata (Müller, 1776)

Nálezy: Hajany, 6.6.1993, 19.6.1993, 8.7.1995, 24.6.1996, 2.8.1996; Chlum, 20.8.2004

Lokality na Blatensku: Na Blatensku se vyskytuje na osluněných jižních okrajích lesů, podél cest. Místy se vyskytuje hojně, hlavně na květech (*Rosa* sp., *Leucanthemum* sp., *Achillea* sp. aj.).

Tetrops praeustus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Hajany, 26.5.2001

Lokality na Blatensku: Jedno imago sklepano z kvetoucího keře *Crataegus* sp. poblíž smíšeného lesa mezi obcemi Hajany a Kocelovice.

Acanthocinus aedilis (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 17.4.1993, 21.4.1993, 6.5.1995, 26.4.1996; Blatenka, 8.5.1998

Lokality na Blatensku: Běžný druh, ve větším množství jen za příhodných podmínek, tzn. na čerstvě pokáceném dříví, na pasekách apod. Zde se vyvíjí v borových pařezech.

Živná rostlina: *Pinus sylvestris*

Leiopus nebulosus (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Řečice, 11.6.1993, 20.5.1995, ex larvae 2002

Lokality na Blatensku: Nalezen jen v několika exemplářích na dubovém dříví v lese na západ od Blatné, též odchován ze suchých kmínků z téže lokality.

Živná rostlina: *Quercus petraea*

Exocentrus lusitanus (Linnaeus, 1767)

Nálezy: Blatná, 1 ex. VII.1993, D. Šanc lgt. et in coll.; Blatná, 70 ex. ex larvae 2002

Lokality na Blatensku: Jedno imago odchyceno v lipovém stromořadí u silnice na Vrbno (in coll. D. Šanc). Dále byl odchován z téže lokality ve větším množství ze spadanych, odumřelých větví o průměru cca 2-3 cm.

Živná rostlina: *Tilia* sp.

Saperda scalaris (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, 20.6.1995; Řečice, ex larvae 1994, 1995, 1996, 2001

Lokality na Blatensku: Poměrně hojný v listnatých a smíšených lesích, možno vychovat ve větším množství.

Živná rostlina: *Quercus petraea*, *Salix* sp.

Compsidia populnea (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Blatná, ex larvae 1994; Řečice, ex larvae 2004

Lokality na Blatensku: Na příhodných místech někdy hojný, jak lze usuzovat podle rozsahu výskytu typicky změněných kmínků živné rostliny všude v okolí města.

Bionomie: Odchov imag z larev nalezených v porostech na západním břehu rybníka Podskalský a u kamenolomu na západ od Blatné.

Živná rostlina: *Populus tremula*

Anaerea carcharias (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Řečice, 1 ex. ex larvae 1995, D. Šanc lgt. et in coll.

Lokality na Blatensku: Typický žír larev zjištěn na více místech (např. rybník Podskalský, osikový porost jižně od zámeckého parku), ale v největším množství u kamenolomu v lese na západ od Blatné („Škalí“) Dnes tato lokalita po obnovení těžby již zřejmě neexistuje. Odtud bylo také odchováno jedno imago z podzemní části stromku.

Živná rostlina: *Populus tremula*

Stenostola dubia (Laicharting, 1784)

Nálezy: Blatná, ex larvae 1995, 1996, 1997, 2002

Lokality na Blatensku: Zatím byl tento druh zjištěn na jedné lokalitě - alej u silnice směrem na Vrbno.

Bionomie: Spolehlivě jej lze odchovat ve větším množství ze spadanych, odumřelých lipových větví.

Živná rostlina: *Tilia* sp.

Anaestethis testacea (Fabricius, 1781)

Nálezy: Řečice, 28.6.2004

Lokality na Blatensku: Jedno imago nalezeno sedící na listu zimolezu v dubovém lesíku na sever od kamenolomu Řečice na západ od Blatné.

Oberea pupillata (Gyllenhal, 1817)

Lokality na Blatensku: Na tomto území zaznamenány dvě lokality pravděpodobného výskytu. První je dubový porost na západ od Blatné, kde nalezeny požerky v keřících

zimolezu (*Lonicera sp.*). Imaga zde dosud nebyla nalezena. Jedná se o autochtonní výskyt živné rostliny, čili i eventuelní výskyt tohoto druhu tesaříka, potvrzený nálezem imaga, by bylo možno považovat za původní. Před mnoha lety byl nalezen Karbanem u „Hodáně“ (mlýn na okraji Blatné při silnici na Bezdědovice).

Živná rostlina: *Lonicera sp.*

Oberea oculata (Linnaeus, 1758)

Nálezy: Hajany, 27.6.1992

Lokality na Blatensku: Jeden nález v Hajanech na porostu vrb. Od té doby nebyl znovu nalezen. Požerky zjištěny ve vrbovém porostu na západním okraji rybníka Přední Řitovíz na východ od Blatné.

Živná rostlina: *Salix caprea*

Agapanthia villosoviridescens (De Geer, 1775)

Nálezy: Řečice, 28.5.1993; Kadov, 29.6.1993

Lokality na Blatensku: Poměrně častý na okrajích lesů, u cest, na starších pasekách, tj. všude, kde rostou živné rostliny. Za slunečného, teplého počasí sedí na listech živné rostliny nebo přeletuje.

Agapanthia intermedia (Ganglbauer, 1884)

Nálezy: Blatná, 28.6.2004; Hajany, 29.6.2004; Blatná, ex larvae XII.2004

Lokality na Blatensku: Výskyt zaznamenán na dvou lokalitách. Jedná se o xerothermní, na jih exponované, osluněné, kamenité stráně. Jedna lokalita je tzv. „Stocký vršek“, vyvýšenina 200 metrů jihozápadně od Blatné, druhá je vrch „Zbiroh“ na severovýchodním okraji obce Hajany. Zde se vyskytuje poměrně hojně.

Bionomie: Imaga se vyskytují koncem června na živných rostlinách. Několik imag odchováno z larev nalezených v odumřelých stoncích živné rostliny.

Živná rostlina: *Knautia arvensis*

Phytoecia coeruleascens (Scopoli, 1763)

Nálezy: Blatná, 28.6.2004; Řečice 28.6.2004

Lokality na Blatensku: Jedno imago chyceno smýkáním živných rostlin na západním okraji Blatné, druhé na železničním náspu u Řečice. Několik larev nalezeno v kořenech živné rostliny na železničním náspu na jih od Blatné.

Živná rostlina: *Echium vulgare*

Diskuse

Skladba fauny tesaříkovitých širšího okolí města lze považovat za směs jak nížinných druhů (tj. druhů vývojem vázaných zejména na *Quercus petraea*), tak druhů, které se běžně vyskytují ve vyšších nadmořských výškách (druhy vyvíjející se v *Picea abies*, *Abies alba*, *Fagus sylvatica*). I přes negativní antropogenní vlivy lze Blatensko považovat ze zoologického hlediska dosud za poměrně pestré. Největší množství druhů tesaříků je vázáno na listnaté a smíšené lesy, remízy, aleje a porosty listnatých dřevin podél vodních toků.

Bylo zde zaznamenáno 13 druhů čeledi tesaříkovitých nových pro Blatensko (viz. tab.1). Za pozornost stojí výskyt druhů rodů *Plagionotus*, *Xylotrechus*, *Pyrrhidium* a *Anaglyptus* v této oblasti, k jejichž objevu zde došlo až v posledním desetiletí. Jedná se o teplomilné druhy,

jejichž výskyt v jižních Čechách je dosud znám pouze z okolí Českých Budějovic a Třeboně. Na Blatensku se tyto druhy vyskytují lokálně a pouze za vhodných podmínek (dostatek vhodného dřeva, klimatické podmínky apod.) dochází k jejich namnožení a následně odchytu ve větším množství. Otázkou je, zda k rozšíření do této oblasti došlo až v posledních letech, nebo zde i v předcházejících letech existovaly malé stabilní populace, které ale unikaly pozornosti.

Naopak zde v těchto letech nebylo zaznamenáno 17 druhů z 55 (viz tab. 2), jenž jsou pro oblast Blatenska udávány v literatuře (SIMANDL 1987, SLÁMA 1998, SIMANDL 2000) Nelze již předpokládat ověření výskytu druhu *Ergates faber* L. Tento druh zde byl sbírán naposledy roku 1953 a v současné době se na území Blatenska nenacházejí zachovalé neudržované borové lesy, jež jsou pro vývoj tohoto druhu nezbytné.

Celkem tedy bylo v posledních 50 letech na Blatensku nalezeno 68 druhů čeledi tesaříkovitých.

Vzhledem k výsledkům této práce lze ale předpokládat, že v budoucnosti může tato oblast ještě přichystat další překvapení. V současné době stále probíhá výzkum tesaříkovitých tohoto regionu.

Tab. 1 Nově zjištěné druhy

<i>Saphanus piceus</i> (Laich.)	<i>Plagionotus detritus</i> (L.)	<i>Leiopus nebulosus</i> (L.)
<i>Tetropium gabrieli</i> Weis.	<i>Xylotrechus antilope</i> (Schon.)	<i>Phytoecia coerulea</i> (Scop.)
<i>Pyrrhidium sanguineum</i> (L.)	<i>Xylotrechus arvicola</i> (Oliv.)	<i>Agapanthia intermedia</i> Ganglb.
<i>Anaglyptus mysticus</i> (L.)	<i>Rhamnusium bicolor</i> (Schr.)	
<i>Plagionotus arcuatus</i> (L.)	<i>Anaesthetis testacea</i> (F.)	

Tab. 2 Neověřené nálezy

<i>Ergates faber</i> (L.)	<i>Pachyta quadrimaculata</i> (L.)	<i>Pogonocherus decoratus</i> Fairm.
<i>Aromia moschata</i> (L.)	<i>Pronocera angusta</i> (Kriechb.)	<i>Pogonocherus hispidus</i> (L.)
<i>Callidium aeneum</i> Deg.	<i>Anoplodera rufipes</i> (Schall.)	<i>Saperda perforata</i> (Pall.)
<i>Rutpela maculata</i> (Poda)	<i>Clytus lama</i> Muls.	<i>Anaerea similis</i> (Laich.)
<i>Stenurella nigra</i> (L.)	<i>Dinoptera collaris</i> (L.)	<i>Stenostola ferrea</i> (Laich.)
<i>Oxymirus cursor</i> (L.)	<i>Pogonocherus fasciculatus</i> (Deg.)	

Závěr

V okolí města Blatná bylo v období 1992 - 2004 nalezeno 51 druhů čeledi tesaříkovitých, čili 27,7% z celkového počtu 184 druhů tesaříků udávaných pro území Čech (SLÁMA 1998). Z tohoto počtu 184 druhů je 15 druhů velmi sporných a nelze je v současné době považovat za prokazatelně se v Čechách vyskytující. Pokud tedy bereme jako základ pouze výsledných 169 druhů, činí oněch 51 druhů, vyskytujících se na Blatensku, celkem 31,2% z celkového množství druhů tesaříků udávaných pro Čechy. Byly zde nalezeny pro tuto oblast nové druhy, zejména rodu *Plagionotus*, *Xylotrechus*, *Pyrrhidium* a *Anaglyptus*.

Summary

In the environs of the town Blatná, located in the south-western Bohemia, there were found up to 51 species of the family *Cerambycidae* in the course of the years 1992 - 2004. It represents 27,7% of 184 (31,2% of 169 well established) species recorded in Bohemia. In this area there were the first time presented 13 new species. Besides, there were 68 species recorded in this region during the second half of the last century. That represents 37,0% of 184 (40,2% of 169 well established) Bohemian species.

Special attention should be paid to the species *Xylotrechus antilope*, *Xylotrechus arvicola*, *Plagionotus detritus*, *Plagionotus arcuatus*, *Pyrrhidium sanguineum* and *Anaglyptus mysticus*. In the last decade, there were recorded these thermophilous species, broadly distributed in the south-bohemian basin (the environment of the town České Budějovice and Třeboň) in the locality of town Blatná. These rare species appear irregularly in larger amounts. The question is whether these species occur in the Blatná environs for the longer period or were spread into this area in the last few years. Nowadays, in this region there still continues the research concerning the occurrence of family *Cerambycidae*.

Poděkování

Závěrem bych chtěl poděkovat Mgr. D. Šancovi za jeho významnou pomoc při mapování výskytu tesaříkovitých na Blatensku a Ing. J. Simandlovi a RNDr. P. Boguschovi za nezištné sdílení svých bohatých zkušeností a za připomínky k rukopisu.

Literatura

- BOGUSCH P., 2003, Výsledky faunistického průzkumu samotářských včel (Hymenoptera: Apoidea) na lokalitě Buzice a dalších lokalitách na Blatensku. *Sborník Jihočeského Muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy* 43: 61-70 (in Czech, English summary).
- DEMEK J. 1965: Geomorfologie Českých zemí. *Nakladatelství Československé akademie věd, Praha*, 335 pp. (in Czech).
- FELBÁB M., DUBSKÝ K. & SIMANDL J. 1988: Brouci, pp. 53-64. In: ANONYMUS: Příroda Strakonicka a její ochrana. *Muzeum středního Pootaví, Strakonice*, 152 pp. (in Czech).
- HEYROVSKÝ L., 1955, Fauna ČSR, Tesaříkovití – Cerambycidae (Řád : Brouci – Coleoptera), *Nakladatelství ČSAV, Praha*, 346 pp. (in Czech, Russian and German summary)
- CHÁN V. & ŽÍLA V. 1988: Květena, pp. 28-52. In: ANONYMUS: Příroda Strakonicka a její ochrana. *Muzeum středního Pootaví, Strakonice*, 152 pp. (in Czech).
- PRUNER L. & MÍKA P., 1996: Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. *Klapalekiana* 32 (suppl.), 115 pp.
- SIMANDL J., 1987: Fauna tesaříkovitých v okolí Blatné (*Cerambycidae, Coleoptera*). *Zprávy Československé společnosti entomologické při ČSAV*, 23:39-45 (in Czech, English summary).
- SIMANDL J., 2000: Bionomie a rozšíření kozlíčka *Saperda perforata* (*Cerambycidae, Coleoptera*) v jižních Čechách. *Sborník Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy*, 40:55-57 (in Czech, English summary).
- SLÁMA M. E. F., 1998, Tesaříkovití (Cerambycidae) České a Slovenské republiky (Brouci – Coleoptera), *Milan Sláma, Krhanice*, 383 pp. (in Czech).
- SKALICKÝ V., 1988: Regionálně fyto geografické členění, pp. 103-121. In: HEJNÝ S. & SLAVÍK B. (ed.): Květena ČSR 1. *Academia, Praha*, 557 pp. (in Czech).